

mondo musica

Livi DĂNCEANU

Flash-uri

• Identitatea opusului muzical este una din ordinea aranjamentului (proiectului componistic) și nu una redevabilă naturii (substanței) sonore. Două muzici diferă exclusiv prin felul în care se face repartitia materiei și nu prin obiectele constituente ale acestei materii, care sunt, irevocabil, aceleași. Vorbim, deci, de un specific structural, or nu de unul material.

• Opoziția adâncime/planaritate se manifestă în muzică nu atât sub aspectul densității evenimentiale, cât la nivelul autenticității construcției sintactice. O melodie, bunăoară, poate fi mai adâncă (chiar dacă este univocală, liniară, plană), atunci când este zămisliată deopotrivă cu mintea, inima și trupul autorului, decât o polifonie, de pildă, (care, cel puțin teoretic, este plurivocală, spațializată, afundă), dacă este întocmită exclusiv cu mintea ori numai cu inima sau trupul (năravul, deprinderile) compozitorului.

• Identitatea și alteritatea țin, în teritoriul artei, mai cu seamă de etică și mai puțin de ontologie. O etică oarecum paradoxală, căci muzica, de exemplu, dislocă predominant afectivitatea, trăirea, ducând uneori la fanatizare, adică, la ruperea clasicului și justului raport dintre simțire și gândire. Cu cât este mai educat estetic, omul devine mai închis, mai exclusivist, neacceptând diferența (convertită în derizoriu, banal, trivial) și invers, cu cât este mai puțin cultivat, el își va asuma alteritatea ca pe ceva dat, ineluctabil și implacabil, excepționând, bineînțeles, valorile muzicii savante, la care, îndeobște, nu prea poate avea acces.

• Forțând puțin lucrurile, putem spune că deosebirea dintre succes și valoare constă în aceea că succesul reprezintă o

funcție a ansamblului de reacții față de operă, în timp ce valoarea este determinată de răspunsul operei la reacțiile unui public virtual. Valoarea rezidă din interioritatea operei. Succesul din proiecția ei exterioară. Valoarea sălășluiește în sine. Succesul în extra-sine, adică în afara sinelui. Mallarmé spunea că nu există public deja format pentru o anume valoare, ci valoarea își creează publicul ei. Între succes și valoare nu se află condiționări și interdeterminări decisive. Succesul poate plâsmui valoarea, iar valoarea poate stârni, la un moment dat, succesul. Posibil, dar nu obligatoriu.

• Fenomenul sonor are, de când lumea și pământul, două fețe. Una este de natură cognitivă, săvârșind actul cunoașterii și autocunoașterii, născut din năravul interogativ al omului. Cealaltă este de natură operațională, întemeiată pe o vocație utilitară, profund umană. Care este relația dintre cele două fețe (convertite, îndeobște, în funcții ireductibile ale artei muzicale)? De multe ori cognitivul și utilitarul se impulsionază reciproc, iar granița dintre ele devine greu de precizat, trasând stadii diferite ale dialecticii dintre descoperire și invenție. E inutil să spunem că societatea contemporană pune mare preț pe dimensiunea utilitară, în timp ce soci-

etățile tradiționale cultivau cu osârdie latura cognitivă. Dar e util, cred, să remarcăm gradul sporit de gratuitate a componentei cognitive, precum și nivelul ridicat de angajare a componentei utilitare. Cum, de altfel, descoperirea de sonorități este calmă, relaxată, ocultând implicarea, iar invenția de sonorități este agitată, impetuoasă, favorizând angajarea, participarea energetică a compozitorului.

• Dacă ar fi să-i dăm dreptate lui Alfred Tarski, logicianul polonez care spunea că un limbaj formalizat este un limbaj caracterizat exclusiv prin regulile sale de formare și transformare, înseamnă că nu serialismul integral sau muzica stockastică, ci tonalismul funcțional și muzica spectrală sunt cu adevărat limbaje supuse formalizării prin aplicarea unor norme legitime ce țin de natura fizică, intrinsecă a sunetului. Ce reprezintă atunci serialismul și muzica stockastică? Probabil, niște artefacte.

• Am fost întotdeauna fascinat de netezimea, de albul sau de fragilitatea foii imaculate cu portative. De la Petrucci încoace partitura împachetează și despachetează sonorități ce obligă la o lectură acut subiectivă. În funcție de muzica pe care o semiografează coala

cu portative poate fi netedă sau aspră, flexibilă sau rigidă, absorbantă sau ricoșantă, lucitoare sau mată, groasă sau subțire, ușoară sau grea, întotdeauna însetată de bucuria compozitorului care o identifică, invariabil, cu un câmp de desfășurare al jocului creator. Dar mirosul partituri nu are nici o căutare în absența simțului tactil și, mai ales, fără gustul interpretului.

• Există o analogie certă între timpul psihologic și cel relativist. Viteza de percepție se micșorează odată cu vârsta, fapt pentru care, pe măsură ce înaintăm în vârstă, timpul trece mai repede. La fel, viteza de acceptare și asimilare a unor noi oferte sonore se diminuează proporțional cu trecerea anilor, deoarece aceste oferte sunt raportate la întreaga experiență muzicală a individului. Prin urmare, la tinerețe absorbim mai mult și filtrăm mai puțin, în timp ce la bătrânețe înghițim mai puțin și cernem mai mult.

• O simplă evaluare statistică ne indică faptul că densitatea capodoperelor scade odată cu trecerea timpului (începând cu sfârșitul Romantismului). Ceea ce înseamnă că asistăm la un fenomen de reducere a vitezei cu care conștiința colectivă identifică opusul de geniu. Oricine resimte astăzi o decelerație, tot mai severă, care poate fi pusă pe seama individualizării gramaticilor în baza cărora se structurează compoziția muzicală. De la gramaticile renascentiste, baroce, clasice, romantice, chiar impresioniste sau expresioniste, unanim acceptate și uzitate, s-a trecut, treptat, la gramaticile particularizate, egocentriste. Cu cât erau mai rutiniere întreprinderile creatoare, cu atât viteza reușitelor lor în plan axiologic era mai mare și invers, cu cât aceste întreprinderi au devenit mai singulare, cu atât a scăzut viteza izbânzilor.

Silviu Claudiu Mihai

Născut acum șase decenii, pe 27 august 1951, în satul Scărișoara, comuna Corbasca, județul Bacău, fiul învățătoarei Catinca (n. Damian) și al funcționarului Ioan Mihai și-a petrecut copilăria în casa bunicii din spre mamă din satul Pleșești, comuna Boghești, județul Vrancea, unde își începe și studiile primare (1958-1962), avându-l ca învățător pe Emanoil Șerban. Începând din clasa a V-a este elev al Școlii Medii Nr. 3 din Bacău, actualul Liceu cu Program de Educație Fizică și Sport, printre mentori numărându-se profesorul de latină Gheorghe Alexandrescu, profesorii de istorie Dumitru Zaharia și Jean Ciută, cel care i-a fost diriginte, și profesoara de limba și literatura română Georgeta Vrâncău, careia îi datorează dragostea sa pentru literatură.

Absolvă în 1970 și reușește, în același an, la examenul de admitere organizat de Facultatea de Istorie din cadrul Universității „Al.I. Cuza” din Iași, unde îi are ca profesori, între alții, pe Vasile Russu, Constantin Cihodaru, Ion Todirașcu și Emilian Bold. În perioada studenției frecventează Cenaclul „Junimea”, coordonat de criticul Daniel Dimitriu, dar nu se aventurează să publice, debutând cu poezie destul de târziu, în 1994, în **Târnava**, la îndemnul colegului său de la a doua facultate, poetul Eugen Nistor.

În 1974, la absolvire, este repartizat ca profesor de istorie la Școala Marvila, comuna Corbasca, iar după primul an de experiență la catedră se transferă la Școala Scărișoara, unde activează și în prezent. Tot în 1975 e numit director, coordonând instituția de învățământ din satul natal, în această calitate, până în anul 1981. Evadează adesea la Bacău, unde ia contact cu viața culturală și frecventează sporadic Cenaclul Artelor de la Casa de Cultură a Sindicatelor „Vasile Alexandri”, în cadrul căruia nu citește poezie, cum se aștepta toată lumea, ci o nuvelă.

Peregrin pe la mănăstirile românești, își publică impresiile în revista **Credința ortodoxă** și săptămânalul **Viața băcăuană**, în redacția căruia este cooptat pentru o scurtă perioadă. Articole de opinie mai semnează în cotidianul **Deșteptarea**, iar cu poeme e întâlnit în paginile revistelor **Ateneu**, **Amurg sentimental**, **Cartea** și **13 Plus**. În 1991 se înscrie la Facultatea de Filosofie-Jurnalism din cadrul Universității „Spiru Haret” din București, absolvind în 1996, însă fără a-și mai susține licența. Tot atunci devine membru al Partidului Național Liberal, constituind și conducând Filiala Corbasca, pe listele căreia este ales consilier local în legislatura 1996-2000.

Girat de poetul Ovidiu Genaru, în 1998, debutează edi-

torial la Editura Studion din Bacău, care îi publică volumul de versuri **Neliniștit sunt, Doamne!**, iar peste doi ani altă carte de poeme, **Copilul de foc**. În 1999, la Editura Corgal Press din Bacău vede lumina tiparului volumul de poeme în proză **Odă în fir de mătase pentru limba română**, ilustrat de pictorul Ilie Boca și prefațat de Ovidiu Genaru, iar în 2001, volumul de versuri **Bucuriile micului psalmist**, ilustrat de data aceasta de Horațiu Mălăele. Retras în oaza sa de liniște din casa părintească, pregătește pentru tipar volumul de eseuri **Cuvântul viu** și o replică peste timp dată lui Marin Sorescu, **La noi, la Scărișoara**.

Generos din fire, nu și-a uitat dascălii, oferind o mână de ajutor la apariția tezei de doctorat a profesorului Vasile Russu, **Viața politică în România (1866-1871)**, cenzurată de comuniști, deși fusese considerată de academicianul C.C. Giurescu drept unul din cele mai strălucite succese în domeniul tezelor de doctorat în istorie și o contribuție istoriografică indispensabilă pentru cunoașterea istoriei naționale.

Alexandru L. Iosif

N. 26 noiembrie 1914, în Bacău - m. 1 august 2001, la Bacău. **Scriitor**. Fiul lui Marcu Iosif, comerciant, și al Rozei, n.

Zisman. Urmează Școala evreiască „Feiviș Klein” (1921-1928) și Școala Comercială Superioară de Băieți din Bacău (1930-1934), peste un deceniu dându-și diferențele la Liceul Teoretic „Ferdinand I”, secția literară (1943-1944). Din 1934 lucrează ca învățător la școala evreiască de pe băncile căreia s-a ridicat, predând la clasele V-VII atât la Școala de Băieți „F. Klein”, cât și la cea de fete, „Cultura”.

Din 1948 activează ca profesor de limba și literatura română la Școala nr. 6, din cartierul CFR, unde un scurt timp a avut privilegiul de a fi coleg cu dramaturgul Ion Luca. În perioada 1952-1957 urmează, la fără frecvență, cursurile Facultății de Filologie din cadrul Universității „C.I. Parhon” București, în 1957 fiind declarat, în urma susținerii examenelor, diplomat universitar în specialitatea limba română-istorie.

Preocupările sale literare se materializează în volum abia în 1984, când publică la Editura Litera o suită de variațiuni lirice pe tema nemuritorului poem **Cântarea Cântărilor**. Acestei cărți îi urmează, în 1989, volumele xeroxate „Gramatica limbii ebraice” și „Abecedar ebraic”, de interes pentru comunitatea din care face parte, în aceeași sferă mai înscriindu-se contribuțiile la apariția mono-

grafiei „Obștea evreiască din Bacău” și a volumelor „Nomenclator de nume evreiești” și „Mic dicționar onomastic evreiesc (cu elemente specifice ale comunităților din România)”. Imensa dragoste arătată copiilor, în preajma cărora a rămas în toți cei 23 de ani petrecuți la catedră, s-a materializat în cărțile de poezii **În poiana dintre cetini** (Carte de citit și colorat, Editura Plumb, 1996) și **Baletul florilor. Petale și spini** (Editura Deșteptarea, 1997).

Lor li se adaugă poemul dramatic **Legământ de eternă neuitare** (Editura Plumb, 1996, în colaborare cu scriitorul Calistrat Costin), pus în scenă de Teatrul pentru Copii și Tineret „Vasile Alecsandri” Bacău în 1999, scenariile cu un conținut biblic **Poema Esterei și Regele David** și scenariul radiofonic **Alaiul**, înregistrat și difuzat la Radio Iași de actorii Teatrului Național „Vasile Alecsandri”. Spectacolul de la teatrul băcăuan, dedicat victimelor Holocaustului, a avut un larg ecou, fiind prezentat atât la sediul, cât și la Sala „Liviu Rebreanu” a Teatrului Național București, la Templul Evreiesc din Brașov, la Iași ș.a.

Corolarul unei vieți închinată limbilor română și ebraică e dat de ediția a doua a **Cântării Cântărilor**, apărută în 1998, la Editura Deșteptarea, împreună cu **Valea Gândurilor**.

Cornel GALBEN